

BRATISLAVSKÝ

OKTÓBER 2022

KRAJ

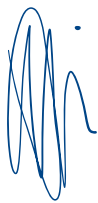
ČASOPIS BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

BRATISLAVSKÝ KRAJ

Juraj
Droba

predseda Bratislavského
samosprávneho kraja

Prečo je dôležité ísť voliť

Čoskoro sa budete rozhodovať o tom, kto sa na ďalšie štyri roky stane vašim poslancom, starostom, primátorom či županom. Často sa stretávam s tým, že obyvatelia nemajú jasno v kompetenciách obcí, miest či žúp. Preto dovoľte krátke zhrnutie toho, čo má na starosti Bratislavský samosprávny kraj.

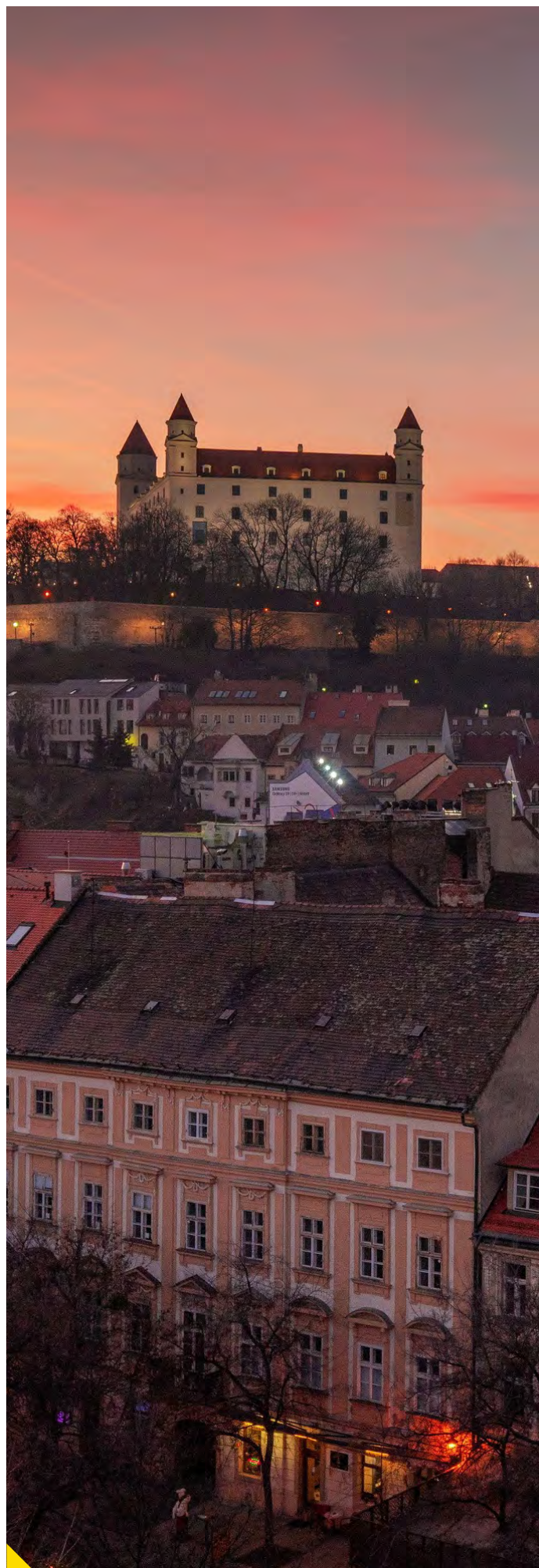
Staráme sa o 57 škôl a školských zariadení, z toho 12 gymnázií, 6 spojených škôl, 15 priemyselných a odborných škôl, 4 obchodné akadémie, 1 hotelovú akadémiu, 8 odborných škôl zameraných na služby, 4 umelecké, 2 zdravotnícke, 2 pedagogické a 2 jazykové školy, ako aj 1 školský internát.

Máme štyri divadlá – Bratislavské bábkové divadlo, Divadlo ARÉNA, Divadlo ASTORKA Korzo '90 a Divadlo LUDUS. Spravujeme tri kultúrne zariadenia – Malokarpatskú knižnicu v Pezinku, Malokarpatské múzeum v Pezinku a Malokarpatské osvetové stredisko v Modre.

Sme zriaďovateľom štrnástich zariadení sociálnych služieb a polikliniky v Karlovej Vsi. V oblasti dopravy riadime Správu ciest Bratislavského kraja a dôležitú úlohu plníme aj v Bratislavskej integrovanej doprave. V župných zariadeniach máme viac ako 4 000 zamestnancov. Spravujeme 426 budov, zabezpečujeme údržbu 129 mostov a 512 km regionálnych ciest II. a III. triedy.

Samosprávy ovplyvňujú náš každodenný život viac, ako si myslíte. Za posledné tri roky ich význam ešte viac stúpol. Suplovali úlohy štátu po prepuknutí pandémie – keď bolo potrebné plošne očkovať. Ale aj po vypuknutí utečeneckej krízy. Silný hlas župy bolo počuť aj v Bruseli, kde sme vybojovali desiatky miliónov na rozvoj kraja.

V sobotu 29. októbra nás čakajú voľby. Po prvýkrát v histórii sa budú komunálne aj župné voľby konať v jeden deň. Nech už sa rozhodnete pre kohokoľvek, príďte voliť.

Jesenná Bratislava
Foto: Adam Kováč

- 1 | Editoriál
- 3 – 4 | Mikroregión Malokarpatska má dopravné riešenie. Odbremení ho veľký župný obchvat
- 5 – 6 | Novinky z kraja
- 7 – 8 | Zachránili sme seneckú synagógu. Zmenila sa na centrum kultúry pre celý región
- 9 – 10 | Víkend zatvorených hraníc 2022
 - | Prvý podcast Bratislavského kraja: Stoj, kto tam?! (Slobodný podcast o neslobode)
 - | Nábor členov do Mládežníckeho parlamentu BSK je uzavretý
 - | Župní študenti reprezentovali svoje školy na „FOTO brigáde“
 - | Študent OA Nevädzová na medzinárodnej súťaži v písaní na počítači Maastricht 2022 – 53. ročník Intersteno Congress
- 11 – 12 | Nenápadní hrdinovia, pre ktorých je povolanie poslaním. Župa opäť udelila ocenenia v sociálnej oblasti
- 13 | Plány sa stávajú realitou. Okolo Bratislavy rastú prestupné terminály a záchytné parkoviská
- 14 | Spoznajte „Zelený pás“ na Záhorí

Mesačník, 11. ročník, číslo 10
Vychádza 26. 09. 2022.

Nepredajné

Vydáva Bratislavský samosprávny kraj,
 Sabinovská 16, 820 05 Bratislava.
 IČO: 36063606, redakcia@bratislavskykraj.sk
 Registračné číslo: EV 4122/10 ISSN: 1339-0864

Šéfredaktorka

Adela Pekárková

Redakčná rada

Michal Feik, Martin Urmanič, Alžbeta Ožvaldová,
 Svetlana Waradzinová, Marica Šíková, Jana Zápalová

Redakcia

Lucia Forman, Adela Pekárková, Daniela Pechová,
 Katarína Gogová, Jana Dúbravková, Katarína Formánková,
 Ján Mitáč

Fotografia na titulke

Diaľničný obchvat Bratislavy
 Foto: Michal Feik

Ak nie je uvedené inak, autorom článkov je šéfredaktor.

Sledujte nás na:

Elektronickú verziu nájdete na www.bratislavskykraj.sk.
 Informácie v článkoch sú aktuálne v čase vydania.

Tlač

REGIONPRESS, s. r. o.

Distribúcia

Cromwell, a. s.

Mikroregión Malokarpatska má dopravné riešenie. Odbremení ho veľký župný obchvat

Bratislavský samosprávny kraj prináša dopravné riešenie pre mikroregión Malokarpatska od Svätého Jura až po Dubovú. Ide o vybudovanie veľkého župného obchvatu, ktorý pomôže vyriešiť kritickú dopravnú situáciu v tejto oblasti. Pripravené sú viaceré riešenia trasovania jednotlivých úsekov a na projekt sú vyčlenené finančné prostriedky.

„Naše dopravné prieskumy potvrdili, že na najvyťaženejších úsekoch cesty II/502 dosahuje denná intenzita okolo 25 000 áut, čo má výrazne negatívny vplyv na kvalitu života obyvateľov dotknutých miest a obcí a ich ďalší rozvoj v dôsledku vysokej produkcie emisií, prachu a hluku. To, čo roky nešlo, sa nám podarilo zrealizovať v konštruktívnej spolupráci s primátormi a so starostami na území. Výsledkom je návrh trasovania obchvatu Malokarpatska s variantnými riešeniami, ktoré sú potrebné pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie,“ priblížil Juraj Droba, predseda Bratislavského samosprávneho kraja (BSK).

Prvá etapa obchvatu vo výstavbe
Foto: Michal Feik

**„To, čo roky nešlo, sa nám
podarilo zrealizovať
v konštruktívnej spolupráci
s primátormi a so starostami.“**

Juraj Droba, predseda BSK

Ide o riešenia, ktoré sú vzhľadom na možnosti kraja realizovateľné z pohľadu posudzovania vplyvov na životné prostredie a možnosti financovania výstavby. So zreteľom na náročnosť samotnej stavby nie je možné realizovať obchvat Malokarpatska ako jednu ucelenú stavbu. Sú zadané konkrétne úseky výstavby. Budú sa realizovať ako samostatne fungujúce celky, ktoré sa budú následne vzájomne prepájať.

Počas prípravy nového programového obdobia 2021 – 2027 bola práve otázka financovania obchvatu Malokarpatska najväčším argumentačným sporom s Európskou komisiou. Európska komisia nepovažovala za potrebné financovať výstavbu ciest v rozvinutých regiónoch. Bratislavský kraj predstavuje najvýznamnejší dopravný uzol Slovenska, ktorý je extrémne zaťažený tranzitnou dopravou.

„V súlade s Plánom udržateľnej dopravy Bratislavského kraja predstavuje výstavba obchvatu Malokarpatska kľúčový projekt na zlepšenie dopravnej situácie v kraji spolu s investíciami

do kolajovej dopravy. V rámci aktuálneho návrhu Programu Slovensko 2021 – 2027 sa nám podarilo vyjednať alokáciu na vybrané úseky obchvatu. Úlohou župy ostáva získať finančné prostriedky na všetky potrebné úseky. To je však podmienené jednak realizáciou úsekov, na ktoré je vyčlenená finančná alokácia, a jednak pripravenosťou ostatných úsekov na realizáciu,“ doplnila Barbora Lukáčová, riaditeľka odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov BSK.

Skutočnosť, že bratislavská župa už má reálne skúsenosti s výstavbou ciest, potvrdzuje projekt výstavby cesty medzi diaľničnou križovatkou Triblavina a cestou III/1059, ktorú župa aktuálne realizuje. Otvorená bude už na jeseň tohto roka. Tento úsek je nesmierne dôležitý z pohľadu budúceho napojenia obchvatu Malokarpatska na diaľnicu D1.

„Keďže ide o zložitý a rozsiahly projekt, úspešná realizácia sa nezaobíde bez partnerského prístupu župy, dotknutých miest a obcí, ako aj príslušných orgánov štátnej správy. Kľúčovými úlohami ostáva majetkovoprávne vyrovnanie pozemkov pod obchvatom, ako aj posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Práve majetkovoprávne vyrovnanie pozemkov je aktuálne najdôležitejšou úlohou,“ zdôraznil Juraj Droba.

BSK však nerieši iba prípravu a realizáciu tohto jedného veľkého projektu. Aktuálne realizuje aj viaceré menšie opatrenia vo vybraných obciach a mestách, ktoré zahŕňajú obnovu najviac poškodených úsekov ciest v správe BSK. V rámci opatrení súvisiacich s výstavbou obchvatu rovnako pripravuje revitalizáciu území dotknutých výstavbou obchvatu, ako napr. výsadbu zelene, stromov a pod.

Predseda BSK Juraj Droba s primátormi a so starostami mikroregiónu Malokarpatska
Foto: Jana Šantavá

„Malokarpatský obchvat“ Bratislavy s napojením na TEN-T koridory

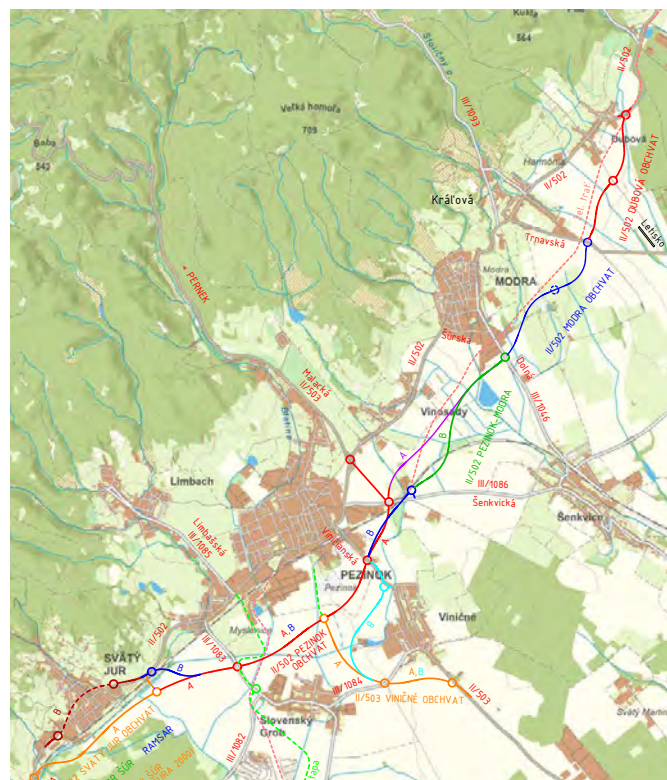

Výsledky a výhody projektu

- Vybudovanie **kľúčového prepojenia Bratislavy s menej rozvinutými regiónmi Slovenska a ich spojenia so zahraničím** (CZ, AT, HU).
- **Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy** prostredníctvom eliminácie dopravných zápch, čo skráti čas jazdy (10 – 15 minút).
- **Zlepšenie kvality životného prostredia** znížením emisií, hluku a prašnosti v obciach spoločne so zvýšením bezpečnosti dopravy.
- **Vytvorenie náhradného dopravného napojenia pre viac ako 60 000 obyvateľov** prímestskej zóny vzhľadom na nedostatočnú kapacitu kolajovej dopravy, ktorá je v tejto lokalite maximálne využívaná.
- Z hľadiska nákladov a prínosov ide o **vysoko efektívnu investíciu**, keďže navrhované riešenie predstavuje len zlomok nákladov v porovnaní s výstavbou diaľnice s oveľa nižšou predpokladanou intenzitou dopravy.

Legenda

- II/502 SVÄTÝ JUR OBCHVAT (VARIANT A), DĹŽKA 3,400 km
- II/502 SVÄTÝ JUR OBCHVAT (VARIANT B), DĹŽKA 2,592404 km
- II/502 PEZINOK OBCHVAT (VARIANT A), DĹŽKA 7,003018 km
- II/502 PEZINOK OBCHVAT (VARIANT B), DĹŽKA 7,33398 km
- II/502 PEZINOK – MODRA (VARIANT A), DĹŽKA 3,499145 km
- II/502 PEZINOK – MODRA (VARIANT B), DĹŽKA 3,604474 km
- II/502 MODRA OBCHVAT, DĹŽKA 3,030193 km
- II/502 DUBOVÁ OBCHVAT, DĹŽKA 2,922742 km
- II/503 VINIČNÉ OBCHVAT (VARIANT A), DĹŽKA 3,765804 km
- II/503 VINIČNÉ OBCHVAT (VARIANT B), DĹŽKA 4,938317 km
- KRÍŽOVATKA
- VÝHLADOVÉ KOMUNIKÁCIE
- REGIONÁLNA ŽELEZNIČNÁ TRÁŤ VAJNORY – PEZINOK A PEZINOK – SMOLENICE (VÝHLADOVO PODĽA ÚPR BSK)

Novinky z kraja

11 Otvorili sme nové špecializované zariadenie pre autistov

Klienti starnú, rovnako ich rodičia a blízki, ktorí sa o nich starajú. Dopyt po miestach s celoročnou pobytovou službou je však výrazne vyšší ako ponuka. A to postupne meníme. Z vlastných prostriedkov sme zrekonštruovali jeden z objektov v areáli župného Zariadenia sociálnych služieb Pod hradom v Plaveckom Podhradí. Klienti v ňom budú ubytovaní v jednopostelových izbách so samostatným sociálnym zariadením. Budú mať k dispozícii dennú miestnosť s východom na terasu a výhľadom na Plavecký hrad, kuchynku, Snoezelen a bezpodnetovú miestnosť. A nekončíme, úplne nové zariadenie pre dospelých ľudí s poruchou autistického spektra budujeme aj v Petržalke na Znievskej.

Otvorenie nového zariadenia v Plaveckom Podhradí
Foto: Bratislavský kraj

11 Autobus z Bratislavy do Hainburgu začal premávať s príchodom školského roka

V prvý deň nového školského roka opäť začala premávať autobusová linka 901 z Bratislavy do rakúskeho Hainburg an der Donau. Po desaťmesačnej pauze je jej spustenie dobrou správou hlavne pre množstvo Slovákov žijúcich alebo pracujúcich v rakúskom pohraničí. Jazdiť bude v hodinových intervaloch a podarilo sa nám ju spustiť po úspešných rokovaníach s bratislavským magistrátom a rakúskou stranou.

11 Zorganizovali sme konferenciu Historické dopravné stavby na území Bratislavskej župy

Už po 13. raz sme zorganizovali konferenciu venovanú kultúrnemu dedičstvu a pamiatkam kraja. Konferencia je súčasťou podujatia Dni európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré sa koná každoročne v septembri s cieľom zvýšiť povedomie verejnosti o kultúrnom dedičstve. Tohtoročnou témou konferencie je doprava. Časť príspevkov bola venovaná histórii a vývoju lodnej a železničnej dopravy, v rámci ktorej bratislavský prístav v minulosti zohrával jednu z hlavných úloh ako dopravný a obchodný uzol.

11 Jesenný Dobrý trh bol venovaný dobrým vzťahom a klíme

Bratislavský samosprávny kraj bol hlavným partnerom podujatia, ktoré opäť oživilo jednu z najkrajších staromestských uličiek. Panenská ulica patrila v sobotu 24. 9. trhovníkom, susedom, umelcom, remeselníkom, domácim výrobkom či rozmanitým kultúram. Tradičný pouličný festival Dobrý trh so sebou priniesol tému Dobré vzťahy = Dobrá klíma. Nechýbal ani Detský Dobrý trh a množstvo zážitkov počas celého dňa. Vo dvore číslo 10 ste si mohli pozrieť prezentáciu župy. Pripravili sme kultúrny program pre väčších i menších – bábkové divadlo, dychové kvarteto z konzervatória či vystúpenie Divadla LUDUS. Od klientov z našich domovov sociálnych služieb ste si mohli kúpiť ich vlastné výrobky, ale aj ochutnať miestne špeciality. Predviedli sa aj študenti kynológie.

Predstavenie Bratislavského bábkového divadla
Foto: Bratislavský kraj

11 Plánujeme tretí cyklomost cez Moravu. Spojí Gajary a Dürnkurt

Niva Moravy je raj pre ohrozené druhy vtáctva, hniezdi pri nej významná kolónia bocianov a lemujú ju lužné lesy. Chceme vám ju predstaviť v celej svojej kráse a máme ambiciózný plán postaviť už tretí cyklomost do Rakúska. Spojí Gajary a rakúsky Dürnkurt a stane sa novou súčasťou Eurovela 13, Cesty železnej opony. Vybudovaním tretieho mosta zabezpečíme ďalšie prepojenie na nemotorovú dopravu (na rakúskej strane je železničná stanica smer Viedeň). Prepojíme obce na oboch brehoch a zároveň vybudujeme ďalšiu ponuku na relax a šport.

Nové ekocentrum v Stupave. V areáli nájdete aj bylinkovú záhradku či netradičné ihrisko pre deti. Foto: Bratislavský kraj

1 Prvé zariadenie sociálnych služieb rodinného typu vyrástlo v Častej

Bratislavská župa sa na tento proces dlho pripravovala a je jednou z prvých na Slovensku, ktorá preniesla víziu do reality. Do nového dvojdomu v Častej sa nasťahuje 12 klientov a do deinštitucionalizácie je v súčasnosti zapojených deväť zo štrnástich zariadení BSK. Čo je deinštitucionalizácia? Proces, v ktorom veľkokapacitné domovy sociálnych služieb nahrádzajú menšie zariadenia rodinného typu. Klienti budú mať nielen komfortnejšie bývanie, ale poskytovaním sociálnych služieb komunitným spôsobom sa významne zlepší kvalita ich života. Takéto zariadenia sme postavili alebo staviame v Novom Meste, v Rači, v Modre, Dubovej a v Častej.

Architektúra budovy vyzdvihuje vinárske dedičstvo Častej
Foto: Bratislavský kraj

1 Po jedenástykrát sa predstavia župné školy

Chemici, kuchári, pekári, informatici, elektrotechnici, kvetníci či kaderníci na jednom mieste. Bratislavský samosprávny kraj opätovne pripravil prezentáciu svojich škôl. Oblúbené podujatie Deň župných škôl v Bory Mall sa uskutoční už po 11. raz, a to v piatok 7. 10. 2022 v nákupno-zábavnom centre Bory Mall. Podujatie trvá od 9.00 do 19.00 hod. a na jednom mieste sa bude prezentovať viac ako 50 stredných škôl a gymnázií.

1 Pozývame vás do nového ekocentra v Stupave

Spoločný projekt mesta Stupava, rakúskych partnerov a župy a ďalšie krásne miesta, ktoré nás priblíži prírode. Nové ekocentrum nájdete v areáli Kaštieľskeho parku v Stupave. Verejnosti je prístupné a funguje v stredu a soboty od 10.00 do 17.00 hod. V exteriéri je bylinková záhradka a hravé prvky pre deti. Dozviete sa o živote včiel, ochutnáte med a raw produkty, môžete si vyrobiť sviečku a zúčastniť sa na workshopoch a diskusiách. Predstaví vám význam rieky Moravy, ale aj vplyvy, ktoré ohrozujú vzácne prírodné lokality, a to, ako im zabrániť. Srdečne vás do nového ekocentra pozývame.

1 Slovenský Grob má novú základnú školu

V obciach chýbajú miesta na základných školách, tak sme sa pustili do práce. V Bruseli sme vybojovali až 63 miliónov eur na rozširovanie kapacít, oslovili starostov a pomohli im pripraviť projekty. Výsledkom je, že do konca roka 2023 pribudne v Bratislavskom kraji 214 nových tried. Prvý dokončený projekt z celkového počtu 26, ktoré sme spolu s primátormi a so starostami rozbehli, je základná škola v Slovenskom Grobe. Má šesť tried a kapacitu pre 144 žiakov.

Predseda BSK Juraj Droba a starosta Slovenského Grobu Štefan Gašparovič
Foto: Bratislavský kraj

1 Vypracovali sme stratégiu na reštart zdravotníctva

Vyčerpaní sú lekári aj pacienti. Slovenské zdravotníctvo krváca už desaťky rokov a jeho ozdravenie nebude ani jednoduché, ani zo dňa na deň. Stratégia zdravotníctva na roky 2022 – 2026 bola vypracovaná v rámci série stratégií, ktoré spadali pod projekt Inštitútu BSK, a pod dohľadom lekára kraja Tomáša Szalaya a vicežupana pre zdravotníctvo Juraja Štekláča. Je veľmi konkrétna, systematická a realizovateľná. Jedným z hlavných cieľov je pracovať efektívnejšie s dostupným (nízkym) počtom lekárov a sestier:

- Časť zdravotnej starostlivosti by sa mohla napríklad presunúť do oblasti technológií, telemedicíny, „self-checkov“ či call centier.
- Jednoduchšie prípady by sa riešili cez telefón, prípadne aplikácie monitorujúce zdravotný stav pacienta.
- Ďalej treba posilniť prevenciu a osvetu pacientov.
- Ale aj ich samostatnosť pri bežných, ľahkých ochoreniach a príznakoch.
- A tiež zvýšiť počet absolventov zdravotníckych škôl a univerzít a vytvoriť motivačný program, ako ich udržať doma.
- Úlohou župy by tiež bolo efektívne prepájať a koordinovať poskytovateľov.

Zachránili sme seneckú synagógu. Zmenila sa na centrum kultúry pre celý región

Historický klenot, senecká synagóga, by bez zásahu župy schátral. S radostou oznamujeme, že stavebné práce sú vo finále. „Kedysi významnému chrámu sme vrátili dôstojnosť. Bude slúžiť všetkým a budeme sa v nej stretávať na koncertoch, workshopoch, výstavách a diskusiách. Výsledky práce Úradu BSK majú niekedy aj takúto podobu,“ hovorí predseda BSK Juraj Droba.

Oživíme aj jej historický odkaz a súčasťou expozície budú tehličky s menami rodín seneckej židovskej komunity. Bude krásne nasvietená a s moderným informačným systémom. V spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom pokračujeme aj v obnove záhrady, ktorá nám odkryla dva poklady. Rituálne kúpele mikve a murovanú pec, pravdepodobne určenú na pečenie macesu. Obe budú zakonzervované, zachováme ich pre ďalšie generácie.

Najnáročnejšie práce boli realizované v interiéri. Krásny priestor sa stane centrom kultúry.
Foto: Bratislavský kraj

Predseda Bratislavského samosprávneho kraja Juraj Droba
Foto: Bratislavský kraj

Multimediálna expozícia židovského kultúrneho dedičstva

Expozícia spracovala materiál z historického a archeologického výskumu netradične a interaktívne, pričom využíva dostupné moderné technológie, hologramy, model, ako rástla synagóga, a model mikve. Expozícia je zároveň vzdelávacím priestorom a prispieje k lepšiemu pochopeniu a sprehľadneniu témy. Významne ju podporí vizuálne spracovanie priestoru ako celku.

Fasáda synagógy pred rekonštrukciou a po nej. Foto: Bratislavský kraj

Rituálne kúpele boli objavené náhodou a sú slovenským unikátom
Foto: Bratislavský kraj

História synagógy v Senci

V zozname pamiatok kraja je neprehliadnuteľné židovské kultúrne dedičstvo. Medzi ôsmimi zachovanými synagógami na území BSK sa do popredia dostáva novozrekonštruovaná pôvodne ortodoxná synagóga v Senci – národná kultúrna pamiatka – od staviteľa Jozefa Halzla z rokov 1905 – 1906. Vyrástla na mieste prvej modlitebne z 20. rokov 19. storočia. Jej architektúra je kombináciou neorománskeho a maurského štýlu. Svätyňu tvorí samostatná sála so vstavanou ženskou galériou v minulosti oddelenou mechicou, paravánom (dreveným roštom) upevneným na zábradlí. Podopierajú ju liatinové stĺpy. Stĺpy s kazetovým dreveným stropom patria k najvzácnejším zachovaným prvkom objektu. Za vstupnými dverami sa nachádza pôvodné kamenné umývadlo, v ktorom si veriaci pred modlitbou umývali ruky. V synagóge na východnej strane smerom na Jeruzalem sa zachoval výrazný výklenok so stopami modrej omietky a štuková šesťcípá hviezda. Pôvodne tu bol umiestnený svätostánok s Tórou.

Rituálne kúpele mikve

Najvýznamnejším archeologickým nálezom v areáli synagógy v Senci je rituálny kúpeľ mikve, ktorý patrí na Slovensku k raritám. Značne sa zachovali jednotlivé prevádzkové súčasti kúpeľa, bazén a prvky, na základe ktorých je možné v budúcnosti rekonštruovať technické zázemie pamiatky, či terazzová podlaha. Rituálne kúpele sú neodmysliteľnou súčasťou židovského, najmä ortodoxného, vierovyznania. Intímny priestor spojený s náboženským rituálom má pre veriaceho človeka silný duchovný význam. Ženy absolvujú rituálny kúpeľ pred svadbou a potom raz mesačne pred obnovením manželských vzťahov po menštruácii alebo pôrode. Muži navštevujú rituálny kúpeľ zvyčajne pred svadbou, pred sviatkom Jom Kippur.

Víkend zatvorených hraníc 2022

Bratislavský samosprávny kraj pri príležitosti výročia nežnej revolúcie a pádu komunistického režimu v Československu pripravuje tradičné podujatie **Víkend zatvorených hraníc**, ktoré sa uskutoční 12. – 13. novembra 2022.

Hlavným hosťom programu podujatia bude Josef Hlavatý z Českej republiky. V roku 1988 sa mu s trojročným synom podaril útek cez železnú oponu podomácky vyrobeným rogalom. Príbeh Josefa Hlavatého slúžil ako podklad divadelného spracovania s názvom *Krídlo* (tri nočné rozhovory o presune vzduchom) a jeho premiéra bude uvedená počas Víkendu zatvorených hraníc.

V sobotu 12. novembra sa môžu návštevníci zúčastniť na *Prehliadke železnej opony* dobovým autobusom a prežiť tak príbeh jedného z emigrantov. Pre deti a ich rodičov sme pripravili workshop *Za hranicami všedných dní*, prostredníctvom ktorého spoznajú radosti a prekážky cestovania dnes a v minulosti. Vyskúšať si budú môcť branné cvičenie, kde zistia, čo všetko musel ovládať „uvedomelý“ obyvateľ ČSSR.

Nedeľa 13. novembra bude patriť tradičnému spomienkovému podujatiu venovanému obetiam železnej opony pod *Cyklomostom slobody* v Devínskej Novej Vsi s bohatým sprievodným programom.

V okolí Cyklomosta slobody sme osadili tabule, ktoré rozpovedia príbeh železnej opony. Foto: Bratislavský kraj

Prvý podcast Bratislavského kraja: Stoj, kto tam?! (Slobodný podcast o neslobode)

Zelený pás železnej opony, ktorý prechádza Bratislavským krajom, je unikátnym územím s pohnutou históriou, ale zároveň s veľkým potenciálom pre súčasnosť i budúcnosť v oblasti kultúrneho turizmu. Na jeho propagáciu sme pripravili podcast so zaujímavými hos-

Prehliadka železnej opony dobovým autobusom 2021
Foto: Bratislavský kraj

ťami, v ktorom vystúpia: Peter Mikle, historik a odborník na železnú oponu; Emília Pastvová, bývalá politická väzenkyňa a dokumentaristka, ktorá sa vo svojej bádateľskej činnosti venovala odsúdeným za opustenie republiky; Júlia Ševčíková, ktorá v roku 1986 so svojou rodinou emigrovala do USA; Josef Hlavatý, ktorý v roku 1988 spolu so svojím trojročným synom emigroval do Rakúska podomácky vyrobeným rogalom, a Zuzana Mistríková, líderka študentov novembra 1989.

Na pozadí ich vyrozprávaných príbehov budete môcť precítiť atmosféru vtedajšieho života bežných ľudí túžiacich po vtedy neštandardnej veci – slobode.

Víkend zatvorených hraníc 2021
Foto: Bratislavský kraj

Nábor členov do Mládežníckeho parlamentu BSK je uzavretý

Prostredníctvom prihlasovacieho formulára uverejneného na stránke Bratislavského samosprávneho kraja a jeho sociálnych platformách sa mohli prihlasovať všetci mladí ľudia vo veku od 15 do 30 rokov, ktorí majú záujem získať nové skúsenosti či uplatniť svoje schopnosti. Mládežnícky parlament má ambíciu spájať mládež, organizácie a samosprávy naprieč celým Bratislavským krajom.

Koncom letných prázdnin sa nám v spolupráci s NIVAM – sekcia Mládež podarilo v priestoroch IUVENTY na Kar-

Prvé zasadnutie Mládežníckeho parlamentu BSK by malo prebehnúť túto jeseň

hodnutia o konkrétnom zložení členov Mládežníckeho parlamentu BSK. Celkový počet členov bude dvadsať. Na výberový proces dohliada výberová komisia menovaná županom a zložená z členov, medzi ktorými sa nachádzajú zástupcovia samospráv, predstavitelia mládežníckych organizácií, samotní študenti, ale, samozrejme, aj odborníci na prácu s mládežou.

Župní študenti reprezentovali svoje školy na „FOTO brigáde“

Začiatkom septembra sa v priestoroch Strednej odbornej školy polygrafickej na Račianskej v Bratislave konala zaujímavá fotosúťaž. Jej cieľom bolo prezentovať odlišnosti vzdelávacích procesov na školách pripravujúcich študentov v oblasti fotografie a médií. Spojila rôzne pohľady súťažiacich na rovnakú tému. Študenti fotografovali Bratislavu, jej obyvateľov, ich každodenný život, architektúru, prírodu. Na medzinárodnej súťaži sa stretli mladí ľudia z Poľska, Chorvátska, Česka a zo Slovenska. Zvíťazili Česi z polytechnickej priemyselky v Zlíne. Gratulujeme!

Študent OA Nevädzová na medzinárodnej súťaži v písaní na počítači Maastricht 2022 – 53. ročník Intersteno Congress

Medzinárodná súťaž INTERSTENO sa koná pravidelne s dvojročnou periodicitou pod organizačným zabezpečením medzinárodnej organizácie INTERSTENO pôsobiacej od r. 1887. Tento rok bolo usporiadateľom Holandsko – Maastricht v termíne 6. – 11. augusta 2022 a na šampionáte sa zúčastnilo 250 ľudí z 24 krajín.

Slovensko reprezentovali len dvaja študenti, a to víťazi celoslovenskej súťaže SIP (spracovanie informácií na počítači) za posledné dva roky. Jedným z nich bol študent 2. ročníka našej školy Tomáš Greguš. Umiestnil sa na krásnom 6. mieste v kategórii Audiotranscription, čo je prepis hovoreného textu z počúvania. Blahoželáme!

Župný tím z OA Nevädzová

Spracovala: Katarína Formánková

loveskej ulici v Bratislave zrealizovať prvé náborové stretnutie záujemcov o členstvo v novovznikajúcom Mládežníckom parlamente BSK. Na podujatí sa stretlo zhruba 15 mladých ľudí v rôznom veku, rôzneho zamerania a s rozličnými záujmami, pričom spolu dokázali vytvoriť veľmi produktívny kolektív. V rovnakom duchu prebiehali aj ďalšie výberové stretnutia. Ich spoločným znakom bolo, že sa niesli v mimoriadne priateľskej atmosfére plnej ambícií, nápadov a názorov. Začiatky stretnutí sa vždy venovali predstavovaniu účastníkov a následne vzájomnému spoznávaniu sa a prezentácii, ako si predstavujú činnosť parlamentu. Toto všetko zabezpečil workshop, ktorý bol vedený šikovným koordinátorom metódou neformálneho vzdelávania.

Práve v týchto dňoch bude prebiehať konštruktívna diskusia a posledné roz-

Nenápadní hrdinovia, pre ktorých je povolanie poslaním. Župa opäť udelila ocenenia v sociálnej oblasti

Ide už o 8. ročník, v ktorom bratislavská župa ocenila činy, ktoré prispeli k zvýšeniu kvality poskytovania sociálnych služieb, ale aj kvality života ľudí v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja. „Každý z nás sa cíti lepšie a robí veci radšej, ak si ho druhí všimnú a ocenia jeho úsilie. Preto som skutočne rada, že bratislavská župa aj takýmto spôsobom dáva do povedomia verejnosti ľudí, ktorí si uznanie a ocenenie zaslúžia,“ povedala Marica Šiková, riaditeľka odboru sociálnych vecí. Ocenenia boli udelené v štyroch kategóriách:

Kategória Prijímateľ/prijímateľka sociálnych služieb

(ocenenie udelené za významný čin, za spoločenský a kultúrny rozvoj zariadenia a za úspešnú reprezentáciu zariadenia sociálnych služieb)

Kategória Zamestnanec/zamestnankyňa zariadenia sociálnych služieb

(ocenenie udelené za celoživotný prínos v oblasti sociálnych služieb, mimoriadne výsledky dosiahnuté v oblasti poskytovania sociálnych služieb, významný čin/skutok pri poskytovaní sociálnych služieb, spoločenský, kultúrny, športový, umelecký rozvoj v oblasti sociálnych služieb)

Kategória Dobrovoľníctvo v sociálnych službách

Kategória Zariadenie sociálnych služieb

(za inovatívny prístup pri poskytovaní sociálnej služby)

Bratislavská župa má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 14 zariadení sociálnych služieb, v ktorých sa poskytuje sociálna služba viac ako 1 300 prijímateľom s rôznym druhom zdravotného postihnutia. Ich životné príbehy sú síce poznačené ťažkým zdravotným postihnutím, sú však plné inšpirácie, ľudskosti, radosti, šťastia, ale aj hrdinstva. Na župe sme pyšní na to, čo všetko napriek ťažkému osudu dokážu a ako svojimi aktivitami prezentujú náš kraj. V kategórii Prijímateľ/Prijímateľka sociálnych služieb boli ocenení: Zuzana Žákovcová, Dáša Pucherová, Katarína Smetanová, Peter Kochrda, Silvia Segešová, Ružena Rafaelová, Oľga Žatková, PhDr. Albín Zhuri, Ľudovít Zemko.

V zariadeniach sociálnych služieb, ktoré má Bratislavský samosprávny kraj vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, pracuje takmer 1 000 zamestnancov. Patrí im veľká vďaka za ľudský

Predseda BSK Juraj Droba. Foto: Bratislavský kraj

prístup, pracovné nasadenie, profesionalitu, s ktorou dennodenne pristupujú k prijímateľom sociálnej služby. Na župe sme si vedomí, akú náročnú prácu v zariadeniach vykonávajú. Aj takouto formou ocenenia ich práce im chceme vysloviť veľkú vďaku a uznanie.

V kategórii Zamestnanec/zamestnankyňa zariadenia sociálnych služieb boli ocenení: Mgr. Lenka Borošová, Mgr. Juraj Tichý, Mgr. Andrea Kovárová, Pavol Zelner, Mgr. Simona Vašková, dipl. s., Soňa Porubčanská-Krížová, Lýdia Baárová, Mgr. Alžbeta Fülöpová, Edita Kachyňová, Zuzana Hájková, Katarína Brennerová, Dana Balážová, Mgr. Veronika Gábriková, Marta Koreňová, Jana Fašungová, Eva Heribanová, Vie-

Krištáľové srdcia ako symbolické poďakovanie
Foto: Bratislavský kraj

ra Hajdúchová, Margita Šišoláková, Ing. Dana Černeková, Iva Michalicová, Magdalena Dulanská, Marta Eliášová, Miluše Strážovcová, Jana Bohunická, Mgr. art. Jana Korčeková, Martina Strašíftáková, Božena Čaputová, Elvíra Vinceová, Monika Vargová, Mária Hodálová, PhDr. Jana Tvarožková, Mgr. Michal Petrovaj, Mgr. Magdalena Mihalíková, PhD., Zuzana Čepcová a Bc. Alica Bořanská in memoriam.

Dobrovoľnícke aktivity v zariadeniach sociálnych služieb zohrávajú významnú úlohu pri poskytovaní sociálnych služieb. Dobrovoľníci sa svojou činnosťou aktívne podieľajú na rozvoji a zveľaďovaní zariadenia, ako aj eliminácii pocitov osamelosti obyvateľov zariadenia a ich sociálnej izolácie. Za dobrovoľnícku činnosť vykonávanú bez nároku na finančnú odmenu v prospech prijímateľov sociálnych služieb boli v roku 2022 ocenení:

- pani Anna Šalgovičová z Občianskeho združenia Nádej na život za dobrovoľnícku činnosť v prospech prijímateľov Zariadenia sociálnych služieb ROSA,
- pani Anna Šmidtová za množstvo nezištných dobrovoľníckych aktivít v prospech prijímateľov Centra sociálnych služieb Javorinská,
- MUDr. Dušan Alakša za dobrovoľnícku prácu v prospech ľudí so zdravotným postihnutím a spoluprácu s Centrom sociálnych služieb prof. Karola Matulaya pre deti a dospelých,
- Mgr. Stanislav Pešek za ochotu, ľudský prístup a plné nasadenie pri podpore Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Kaštieľ v Stupave v neľahkom zápase s pandémiou.

V kategórii Zariadenie sociálnych služieb bolo tento rok udeľené ocenenie župnému Centru sociálnych služieb Sibírka,

Riaditeľka župného odboru sociálnych vecí Marica Šíková
Foto: Bratislavský kraj

ktoré poskytuje sociálnu službu v domove sociálnych služieb pre ľudí s viacnásobným postihnutím od 6 rokov veku a službu včasnej intervencie. Zariadenie od svojho vzniku prešlo viacerými zmenami – zmenil sa nielen jeho názov, ale aj samotný prístup zamestnancov k prijímateľom sociálnej služby. Spomenieme aspoň pár úspechov SIBÍRKY:

- Popri každodenných odborných aktivitách, ktoré sú základnou súčasťou života prijímateľov, sa zariadenie viac zameriava na prácu s rodinami. Populárne sú rodičovské skupinky – stretnutia rodičov pri čaji organizované na rôzne témy.
- Kvalita a úroveň zamestnancov predstavujú v Sibírke významný prvok pri dosahovaní úspechu, preto im na vzdelávaní sa veľmi záleží. Mimoriadne úspešní sú v podpore vzdelávania cez projekty Erasmus+, v rámci ktorých sú partnermi Sibírky organizácie z Cypru, Chorvátska, Grécka, Portugalska, zo Španielska, z Maďarska.
- Na zvýšenie kvality života prijímateľov zariadenie poskytuje fyzioterapiu, kanisterapiu, činnosťnú terapiu, individuálnu a skupinovú terapeutickú činnosť s využitím prvkov muzikoterapie, biblioterapie, arteterapie, psychomotorickej terapie, koncept bazálnej stimulácie a terapie Snoezelen.
- Nesmieme však opomenúť ani úspechy pri poskytovaní služby včasnej intervencie. Sibírka v tomto roku podala pomocnú ruku viac ako 80 rodinám. Pre tieto rodiny zorganizovali integrovaný tábor, kreatívne skupiny a jogu.
- Keďže starnutie prijímateľov sociálnych služieb a ich rodinných príslušníkov neobchádza ani Sibírku, zariadenie začalo pracovať s novou oblasťou – paliatívnou starostlivosťou

Názov zariadenia Sibírka symbolizuje „hviezdu na ceste“. V centre veria a my sme o tom tiež presvedčení, že ich hviezda SIBÍRKA povedie stále iba tým správnym smerom.

Za príbehmi a osudmi ocenených ľudí sa skrýva niečo veľmi jednoduché, a pritom veľmi vzácne – priateľstvo, úcta, pokora, obetavosť, ľudský prístup, empatia, ale aj osobné nasadenie, presvedčenie a ochota pomáhať iným. Na župe sme hrdí na to, že ľudia s takýmito hodnotami v zariadeniach sociálnych služieb máme.

V rámci projektu vo Vajnoroch bude zrekonštruovaná aj historická staničná budova. Foto: Bratislavský kraj

Plány sa stávajú realitou. Okolo Bratislavy rastú prestupné terminály a záchytné parkoviská

Pomáhajú odľahčovať cesty v kraji a šetria váš čas a benzín. V Bratislavskom kraji vzniklo v poslednom čase šesť projektov prestupných terminálov a záchytných parkovísk a ďalšie sú vo výstavbe či v príprave. Vďaka nim pohodlne prestúpíte na verejnú dopravu a dostanete sa do cieľa, a to všetko na jeden cestovný lístok. „Župa dokázala v spolupráci s mestami a obcami na budovanie prestupných terminálov vybojovať viac ako 70 miliónov eur. Skúste vymeniť auto za vlak či autobus. Prečítate noviny, pozriete sociálne siete, nehľadáte miesto na parkovanie. Čím viac nás bude verejnú dopravu využívať, tým bude kvalitnejšia,“ dopĺňa predsa BSK Juraj Droba.

Terminály vyrástli už v šiestich mestách a obciach. Na železničnej trati číslo 120 do Trnavy sú vybudované tri. Vo Svätom Jure, v Pezinku a v Šenkviaciach. Okrem parkoviska pre autá a bicykle sa tam nachádza aj zastávka prímestskej autobusovej dopravy. Ďalšie terminály sú pri železničnej stanici v Malackách (trať č. 110 v smere do Kútov), v Ivanke pri Dunaji (trať č. 130 v smere do Nových Zámkov) a v Bernolákove (na trati 130).

Nenávratný finančný príspevok z eurofondov získal prestupný uzol pre udržateľnú dopravu vo Veľkých Levároch, ako aj projekt výstavby záchytného parkoviska a prestupného terminálu vo Vajnoroch. Rekonštrukciou prejde aj staničná budova.

V októbri 2019 sme otvorili moderný terminál v Šenkviaciach. Dnes ich v okolí Bratislavy stojí už šesť a ďalšie sú v príprave. Foto: Bratislavský kraj

„Budúcnosť dopravy v Bratislavskom kraji musí byť postavená na koľajach.“

župan Juraj Droba

Spoznajte „Zelený pás“ na Záhorí

Borovicové háje, pieskové pláže, jazerá, výhľady z malokarpatských kopcov vyrážajúce dych – tým všetkým je známe Záhorie. Ak k tomu ešte spomenieme pešie a cyklistické trasy, tajomné miesta, najlepšie záhorácke pochúťky, zmocní sa vás túžba okúsiť to naživo.

Dnes vás pozývame spoznať „Zelený pás“, územie cenných biotopov, ktoré sa podarilo zachovať vďaka desaťročiam vynútenej izolovanosti na prísne stráženej hranici Slovenska a Rakúska pozdĺž rieky Moravy. Toto územie predstavuje chrbticu jedinečného spojenia prírodného a kultúrneho dedičstva,

Na Slovensku sa nachádzajú stovky bunkrov. Mnohé z nich nájdete práve na Záhorí. Foto: Bratislava Region Tourism

vyše 50 hniezdisk v Marcheggu, ktorá je vďaka novému cyklomostu Vysomarch doslova na skok. Z technických pamiatok uvidíte Marchegský viadukt, most dlhý 474 metrov. Kedysi patril k najväč-

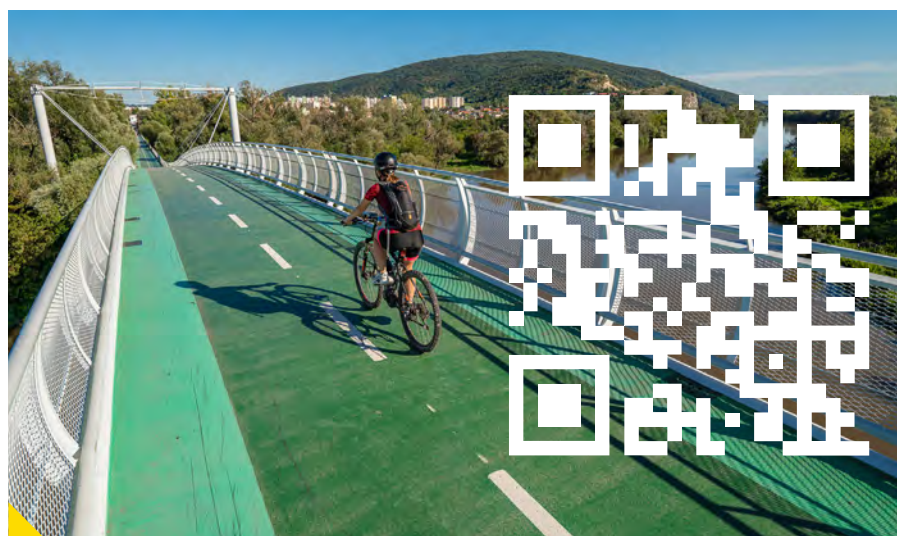
železobetónových opevnení, ktoré sa v rokoch 1935 – 1938 budovali na hraniciach proti rozpínavosti hitlerovského Nemecka.

Krajská organizácia cestovného ruchu Bratislava Region Tourism si kladie za cieľ zveladiť a spopularizovať toto unikátne územie a vďaka podpore z EÚ a programov cezhraničnej spolupráce Interreg vyvinula užitočné nástroje, ktoré pomôžu návštevníkom a obyvateľom pri jeho spoznávaní.

Tohtoročnou novinkou sú bezplatné zážitkové cyklobusy, ktoré udržateľným spôsobom prepájajú región dolného Záhoria s rakúskou oblasťou Marchfeld a ktoré vám aj vďaka náučnému audiosprievodcovi priblížia atmosféru tohto výnimočného územia. Na výber sú do konca novembra dva výletné okruhy – jeden od Cyklomosta slobody v Devínskej Novej Vsi k cyklomostu Vysomarch vo Vyskej pri Morave, druhý spod hradu Devín do Marianky a späť. Miesto (aj pre bicykel) si môžete rezervovať na

www.zazitkove-cyklobusy.eu
www.bratislavaregion.travel
www.ev13.sk

Marchegský viadukt. Foto: Bratislavský kraj

Cyklomost slobody. Foto: Bratislava Region Tourism

ktorá bude slúžiť ako živý pamätník deťom aj pre budúce generácie.

Tento rok si pripomínáme 33. výročie pádu železnej opony a paradoxne vďaka existencii ostnatého drôtu a nedotknuteľnosti prihraničného územia sa nám príroda odvdčila uchvacujúcou oblasťou, tvoriacou tzv. Zelený pás. V minulosti toto územie lemovali policajné cestičky, ľudovo nazývané signálky, z ktorých je dnes cyklistická trasa európskeho významu Eurovelo 13. Pozdĺž celej trasy sa okrem prírodných skvostov nachádzajú aj kultúrne a technické pamiatky. Trasa vedie nívou rieky Moravy, kde nájdete náučný chodník dlhý 85 km, jeden z najdlhších na Slovensku. Prechádza okrajom chráneného vtáčieho územia, ktoré je hniezdiskom vzácných druhov vtákov, chránenou oblasťou Dolný a Horný les alebo cez Devínske jazero. Sem lietajú biele z neďalekej kolónie

ším vo vtedajšej monarchii a jazdil po ňom aj známy Orient Express z Paríža do Konštantínopola. Pozdĺž Zeleného pásu nájdete aj množstvo vojenských bunkrov patriacich do sústavy ľahkých

Bratislavský samosprávny kraj

**Bratislavský kraj má rozlohu 2 052,6 km²
a 79,5 % podiel mestského obyvateľstva.**

**Na jeho území sa nachádza 8 okresov
(z toho je 5 mestských):**

- Bratislava I
- Bratislava II
- Bratislava III
- Bratislava IV
- Bratislava V
- okres Malacky
- okres Senec
- okres Pezinok

**Kraj má 89 obcí
(z toho je 7 miest):**

- Bratislava
- Malacky
- Stupava
- Pezinok
- Svätý Jur
- Modra
- Senec
- a 17 bratislavských mestských častí

Bratislavský samosprávny kraj

má v zriaďovateľskej pôsobnosti 80 organizácií a 3 obchodné spoločnosti.

57 škôl a školských zariadení (12 gymnázií, 6 spojených škôl, 15 priemyselných a odborných technických a poľnohospodárskych škôl, 4 obchodné a 1 hotelová akadémia, 8 odborných škôl zameraných na služby, 4 umelecké školy, 2 zdravotnícke a 2 pedagogické školy, 2 jazykové školy a 1 školský internát)

4 divadlá (Bratislavské bábkové divadlo, Divadlo ARÉNA, Divadlo ASTORKA Korzo '90, Divadlo LUDUS)

3 kultúrne zariadenia (Malokarpatská knižnica v Pezinku, Malokarpatské múzeum v Pezinku a Malokarpatské osvetové stredisko Modra)

14 zariadení sociálnych služieb

1 poliklinika (Karlova Ves)

3 strediská Správy ciest Bratislavského samosprávneho kraja (t. j. Malacky, Pezinok a Senec), Regionálne cesty Bratislava, a. s., Regionálna správa ciest Bratislavského samosprávneho kraja, a. s.

Bratislavská integrovaná doprava, a. s.

**V župných zariadeniach máme viac ako 4 000 zamestnancov.
Spravujeme 426 budov, zabezpečujeme údržbu 129 mostov a všetkých
ciest II. a III. triedy v regióne v celkovej dĺžke 512 km.**